

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 420/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 271/2014 z 9. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 271/2014 z 9. septembra 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia sa žalobou doručenu Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) domáhali, aby súd uložil mestu Prešov (ďalej len „žalovaný“) povinnosť zabezpečiť na vlastné náklady preloženie vodovodného potrubia nachádzajúceho sa na pozemku sťažovateľov. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 20 C 219/2010 z 28. júla 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľov zamietol a zaviazal ich na náhradu trov konania. Sťažovatelia po doručení rozsudku okresného súdu podali proti nemu odvolanie a súčasne namietli zaujatosť vo veci konajúceho sudcu. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol o nevyklúčení sudcu [REDACTED] z prerokovania a rozhodnutia veci a zároveň potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

3. Podľa tvrdenia sťažovateľov *napadnutý rozsudok porušuje ich právo na spravodlivý proces „nakoľko vec bola nesprávne a nespravodlivo až zaujato prejednaná a... rozhodnutá“*. Sťažovatelia považujú postup konajúcich súdov v ich veci za zjavne svojvoľný a závery napadnutého rozsudku za neudržateľné.

Podľa sťažovateľov „odvolacie konanie bolo formálne, nezohľadnilo v odvolaní uvádzané sťažovateľmi zásadné a významné skutočnosti, ktoré poukázali, že prvostupňové konanie bolo vedené voči sťažovateľom až šikanóznym spôsobom a kladením povinnosti, ktoré nemajú oporu ako v OSP tak ani v obvyklom postupe súdu. Prvostupňové konanie sťažovatelia považujú... za vysoko tendenčné..., súd vopred prejudikoval rozhodnutie, bez toho aby vykonal navrhované dôkazy, ktoré odmietol..., sudca opakovane bránil uplatňovaniu zákonných práv v konaní sťažovateľom..., a po zmene sudcu, konanie smerovalo jednoznačne... k výsledku v neprospech sťažovateľov.“

Sťažovatelia namietajú nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ktorý sa v napadnutom rozsudku stotožnil so závermi okresného súdu o nepreukázaní notifikácie väd veci sťažovateľmi a o neuznaní zodpovednosti za vady veci žalovaným. Sťažovatelia tiež poukázali „na porušovanie ich procesných práv počas doby konania ako na prvostupňovom tak na odvolacom súde..., pričom osobitne závažné je

odňatie práva (možnosti) sťažovateľom konať pred súdom“. V súvislosti s touto námietkou uviedli, že:

«- podaním zo dňa 18.10.2013 žalobcovia navrhli zmenu petitu v alternatívnej požiadavke, kde okrem pôvodného petitu navrhovali aj uloženie povinnosti zaplatiť 10.498,36 €, a tento nárok dôvodne a podložene odvodili od prepočítaných nákladov na prekládku vodovodného potrubia...

- súd Uznesením zo dňa 15.11.2013... nepripustil zmenu petitu čo odôvodnil neobvykle až absurdne, že „... vec je v stave na meritórne rozhodnutie a dokazovanie o výške nákladov na preloženie vodovodného potrubia by konanie predĺžilo...“!!! Súd v tomto Uznesení, v štádiu konania pred uzavretím dokazovania, predčasne a najmä nezákonne prejudikoval rozhodnutie vo veci samej...v neprospech žalobcov, čo je hrubé porušenie zákonného postupu súdu...

- dňa 21.7.2014 čo je doba 7 dní pred pojednávaním... sa žalobca v 1. rade písomne včas ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní a žiadal pojednávanie odročiť... Súd žiadal e mailom právneho zástupcu žalobcu v 1. rade doložiť doklad, že tento žalobca skutočne odchádza na dovolenku a kedy bola dovolenka zakúpená. Požadovaný doklad nemohol byť pre nereálnosť požiadavky zabezpečený nakoľko žalobca v 1. rade sa už v Prešove nenachádzal v tom čase. Poznámam, že žiadanie predloženia dokladu o dovolenke § 119 ods. 2 O.s.p. nepozná, účastník musí súdu oznámiť dôvod odročenia, čo bolo včas učené, ale nie je povinný predkladať listinné dôkazy o dovolenke. Preto sa javí uvedená požiadavka súdu ako nezákonná a taktiež pojednávanie konané 28.7.2014, bez účasti ospravedlnených žalobcov a vyhlásenie rozsudku je postup v rozpore s § 153d O.s.p... Zjavné porušenie procesného postupu vyvolalo stav že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 221 ods. 1 písm. f) O.s.p.), na čo sa musí v odvolacom konaní prihliadnuť.»

Vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu o vznesenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu sťažovateľa uviedli, že námietku podali „z dôvodov vedenia konania svojvoľným, neštandardným spôsobom, s posunom žalobcov do nerovného procesného postavenia, kladenia nezákonných požiadaviek a... aj z dôvodu... osobného procesného šikanovania a odňatia... možnosti vypovedať pred súdom“. Podľa názoru sťažovateľov sa krajský súd

„s diskriminačným konaním sudcu voči žalobcom“ vysporiadal nesprávne a nezákonne, keď konštatoval, že sťažovateľmi namietané okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní, nepreukazujú tvrdený pomer sudcu k prejednávanej veci. Sťažovatelia v tejto súvislosti v sťažnosti uviedli, že «predsedom senátu odvolacieho súdu bol [REDAKOVANÉ], ktorý ale konal ako sudca vo veci na prvostupňovom súde, potom odročil konanie na neurčito a následne bol už sudcom Krajského súdu, teda mal vedomosti o konaní ako sudca prvostupňového súdu, a rozhodoval o veci ako sudca odvolacieho súdu, o sa nám javí ako nesprávne, nakoľko o odvolaní rozhodoval sudca, ktorý „nedokončil“ svoje pôsobenie na súde inštančne nižšom a preniesol rozhodovaciu právomoc na odvolací súd».

4. Sťažovatelia namietajú tiež prietahy v konaní „nakoľko od podania odvolania... do doručenia Rozsudku Krajského súdu Prešov... uplynula doba viacej ako 1 rok a dva mesiace, čo je neprimerane dlhá doba konania“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľa žiadajú, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že:

„... Krajský súd Prešov ako odvolací súd, Rozsudkom č. k. 8Co/271/2014 zo dňa 9.9.2015 porušil základné práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru a Ústavu SR Čl. 2 ods. 2, Čl. 127 ods. 1.

Zrušuje Rozsudok Krajského súdu Prešov č. k. 8Co/271/2014 zo dňa 9.9.2015
Zrušuje Rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 20C/219/2010-152 zo dňa 28.7.2014.

Priznáva náhradu trov konania právnomu zástupcovi sťažovateľov... za 2 úkony právnej služby... spolu... 296,44 €.“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu. Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením práv v rozsahu, v akom ich sťažovatelia, ktorí sú kvalifikovane právne zastúpení, vymedzili v petite sťažnosti, teda porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 127 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu. Tvrdenie o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom krajského súdu v odvolacom konaní, ktoré sťažovatelia uvádzali v texte sťažnosti mimo petitu, ústavný súd považoval iba za súčasť ich argumentácie (obdobne III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

9. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa právneho názoru sťažovateľov im bola odňatá možnosť konať pred súdom v dôsledku nesprávneho procesného postupu okresného súdu; a krajský súd o nimi vznesenej námietke zaujatosti sudcu okresného súdu rozhodol nesprávne a nezákonne.

10. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

11. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľov poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

12. Podľa ustálenej súdnej praxe proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 OSP. Ide o prípady závažných väd konania, keď je dovolanie prípustné, aj keď nie sú splnené podmienky uvedené v § 239 OSP. Okrem iného ide aj o prípad, ak bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]. Dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP.

13. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia súdov (vrátane porušenia práva na nestranný súd) dôvodom na podanie odvolania (§ 201 a nasl. OSP), prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 237 písm. g) OSP (pozri napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 201/04)]. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997, v ktorom sa inter alia uvádza: „Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“

14. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovatelia nevyužili v danej veci dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP. Nevyužitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno nahradzovať sťažnosťou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

15. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodali a priamo sa obrátili so sťažnosťou na ústavný súd, v ktorej tvrdia také porušenie svojich procesných oprávnení, ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) a g) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

16. Ústavný súd preto uzavrel, že sťažovatelia nevyužili účinný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý podľa zákona mali k dispozícii, čo zakladá neprípustnosť sťažnosti.

Keďže sťažovatelia ani len netvrdili (tým menej preukazovali), že dovolanie nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach ich prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť ako neprípustnú odmietol, pričom sa argumentáciou sťažovateľov vo vzťahu k porušeniu nimi označeného práva bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016